

Posudek disertační práce:

Mgr. Jana Vitíková

Reakce na hrozbu demolice obce Horní Jiřetín a Nové Heřminovy

Práce Jany Vitíkové se věnuje reakcím na hrozby demolice konkrétních obcí, Horní Jiřetín a Nové Heřminovy. Jedná se přitom o rozdílné důvody ohrožení obce a komunity. V jednom případě se jedná o hrozbu rozšíření těžby uhlí, ve druhém stavba přehrady. Jedná se přitom o historické fenomény, jež rozhodně nejsou v našem historickém kontextu nové. Zejména po roce 1948 se podobné situace odehrávaly na mnoha místech tehdejšího Československa, aniž bychom měli k dispozici podobnou hlubší analýzu. Autorka postupuje poměrně systematicky, když si přesně definuje na počátku v úvodu základní cíle, badatelské otázky a metodologický rámeček. Ten dále rozvíjí v kapitolách teoretické a metodologické části, zejména pokud jde o sociologii konfliktu a modelu ohrožení. V metodologické části se věnuje i etickým aspektům výzkumu, včetně jeho limitů. Stejně tak následně předestírá jednotlivé aspekty svého postupu v rámci kvalitativního výzkumu, pokud jde o výběr účastníků, rozhovory a techniku sběru dat.

Empirickou stránku zahajuje důležitým tématem rozdílnosti obou obcí, zejména pokud jde o jejich sebereprezentaci. Dále pak postupuje logicky představením postojů obou obcí, resp. jednotlivými přístupy skupin v těchto obcích. V případě Horního Jiřetína od jednoznačného odporu, přes vstřícnost k průmyslovému provozu až k postojům odevzdanosti a skepse. Klíčovým rokem je pak dle autorky rok 2015. Podobně v případě Nových Heřminov jsou postoje od odmítání, přes zdůraznění vyššího zájmu – a tedy vstřícnosti, až po argumenty rozvoje obce. Pozornost pak autorka věnuje také vztahům mezi skupinami. Oba oddíly, Horní Jiřetín i Nové Heřminovy, pak zakončuje interpretace zjištěných a získaných dat.

Autorka tak strukturovala práci od definice cíle a badatelského tázání, přes metodologii a teoretický úvod až ke konkrétní empirické části – výzkumu v obou lokalitách. Z práce je zřejmý osobní zájem a motivace autorky, ale ty dle mého nevstupují subjektivně do kvalitně realizovaného výzkumu. Klíčovou pointou práce je shrnutí (s. 117-129), které se věnuje pohledu na skupiny Horního Jiřetína a Nových Heřminov podle modelu ohrožení. Pracuje se Smithovým modelem (2018), kdy jsou zde posuzovány především tři aspekty: 1) podmanění si těch, kteří byli volní, 2) sestup do nižších pater společnosti, 3) vyloučení z nějaké specifické

skupiny. U Horního Jiřetína konstatuje naplnění aplikovatelnosti tohoto modelu. U Nových Heřminov je třeba hlubšího analytického pohledu, ale i v tomto případě autorka konstatuje, že lze model aplikovat. Zde hraje roli onen vyšší zájem, navíc definovaný usnesením vlády České republiky. Jako jeden z významných a potvrzených závěrů práce bych chtěl zdůraznit potvrzení teze (Frantál 2016), že: „Ve všech skupinách jsou lidé různých věkových i vzdělanostních kategorií, muži i ženy. Co ale bylo signifikantní, bylo, jaký postoj na problematiku má rodina, ve které informant žil. Názory se poeticky řečeno dědí.“ Klíčovým aspektem je tedy délka pobytu rodiny, bez ohledu na věk, pohlaví, vzdělání.

Práce je dle mého názoru zpracována velmi kvalitně, je jasně opřena o metodologická a teoretická východiska. Podobně kvalitně je dle mého názoru zpracována i empirická část, respektující rozdílnost obou míst. Velmi pak oceňuji závěrečné shrnutí a závěry práce, kdy se věnuje aplikovatelnosti zvolených modelů. /Jako pouhou drobnost musím upozornit, že v závěrečném odstavci zmiňuj autorka úrok Ruska na Ukrajinu v roce 2021, jedná se o únor roku 2022/. Oceňuji na závěr i jazyk a stylistiku práce.

Pokud bych měl pak celkově zhodnotit kvalitu práce, jednoznačně doporučuji k obhajobě, za mě s hodnocením výborně.

V Praze dne 1. 3. 2024

Prof. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.

Ústav českých dějiny FF UK